ไข้ชิคุนกุนยา

สาเหตุที่ก่อให้เกิดโรค

ไข้ชิคุนกุนยาเป็นโรคไวรัสที่มียุงเป็นพาหะ ซึ่งเกิดจากการติดเชื้อไวรัสชิคุนกุนยา โรคนี้พบในกว่า 110 ประเทศในทวีปแอฟริกา เอเชีย ยุโรป อเมริกา และหมู่เกาะในมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก

ลักษณะทางคลินิก

โรคนี้มีลักษณะเด่นคือ มีไข้ และปวดข้ออย่างรุนแรง โดยคำว่า "ชิคุนกุนยา" มาจากคำในภาษากิมากอนเด แปลว่า "การก้มตัวงอระหว่างเดิน" และอธิบายถึงลักษณะหลังค่อมของผู้ป่วยที่ปวดข้อ อาการและสัญญาณอื่น ๆ ที่พบบ่อย ได้แก่ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย และมีผื่นขึ้นบนผิวหนัง โดยทั่วไปอาการต่าง ๆ จะหายไปได้เอง และมีอาการเพียงไม่กี่วันเท่านั้น แต่ในบางกรณีอาการปวดข้ออาจคงอยู่ยาวนานหลายเดือนหรือหลายปีเลยทีเดียว

อาการรุนแรงและการเสียชีวิตจากโรคชิคุนกุนยาพบได้ค่อนข้างน้อยและมักเกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว ผู้ป่วยส่วนใหญ่สามารถหายเป็นปกติได้ บางครั้งไวรัสชิคุนกุนยาอาจส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรงได้ที่ดวงตา หัวใจ และเส้นประสาท ซึ่งทารกแรกเกิด ผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวล้วนมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดโรคที่รุนแรงกว่า

หลักฐานที่มีอยู่บ่งชี้ให้เห็นว่าผู้ที่เคยติดเชื้อนี้มาก่อนมีแนวโน้มที่จะมีภูมิคุ้มกันต่อการติดเชื้อในอนาคต

วิธีการแพร่กระจายเชื้อ

วิธีการแพร่เชื้อสู่มนุษย์ของโรคไข้ชิคุนกุนยาที่พบได้บ่อยที่สุดคือผ่านการกัดของ *ยุงลาย* ตัวเมียที่ติดเชื้อ เมื่อผู้ป่วยโรคไข้ชิคุนกุนยาถูกยุงที่เป็นพาหะกัด ยุงอาจติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อได้โดยการกัดผู้อื่นต่อไป

ในฮ่องกง ไม่พบ *ยุงลายบ้าน* ซึ่งเป็นพาหะนำโรค แต่พบว่ามี *ยุงลายสวน* ซึ่งเป็นยุงลายที่สามารถแพร่เชื้อได้เช่นกัน โดยเป็นยุงที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่ ยุงลายชนิดนี้มักจะกัดตลอดเวลาในช่วงกลางวัน และอาจมียุงลายชุกชุมในช่วงเช้าตรู่และบ่ายแก่ ๆ

และยังพบอีกว่าไวรัสชิคุนกุนยาสามารถแพร่เชื้อจากแม่สู่ลูกได้น้อยมากในช่วงเวลาใกล้คลอด

ระยะฟักตัว

ระยะฟักตัวอยู่ระหว่าง 2 ถึง 12 วัน โดยทั่วไปคือ 3 ถึง 8 วัน

การจัดการ

ปัจจุบันยังไม่มียาต้านไวรัสเฉพาะสำหรับโรคไข้ชิคุนกุนยา โดยการรักษาจะมุ่งเน้นไปที่การบรรเทาอาการเป็นหลัก รวมถึงการให้ยาลดไข้ ยาแก้ปวด และการให้สารน้ำทดแทนแก่ร่างกาย

การป้องกัน

ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคไข้ชิคุนกุนยาที่จดทะเบียนในฮ่องกง โดยมาตรการป้องกันที่ดีที่สุดคือการหลีกเลี่ยงการถูกยุงกัดและป้องกันการแพร่กระจายของยุง

การป้องกันการถูกยุงกัด

1. สวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาวหลวม ๆ ที่มีสีอ่อน
2. ใช้สารไล่แมลงที่มีส่วนผสมของ DEET บริเวณส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เปิดเผยออกมาและบนเสื้อผ้า
    - สตรีมีครรภ์และเด็กอายุ 6 เดือนขึ้นไปสามารถใช้สารไล่แมลงที่มีส่วนผสมของ DEET ได้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ควรใช้ DEET ไม่เกิน 30% สำหรับหญิงตั้งครรภ์ และไม่เกิน 10% สำหรับเด็ก
3. ใช้มาตรการป้องกันเพิ่มเติมเมื่อมีการทำกิจกรรมกลางแจ้ง:
    - หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องสำอางหรือผลิตภัณฑ์ดูแลผิวที่มีกลิ่นหอม
    - ทาสารไล่แมลงซ้ำตามคำแนะนำ
    - หากใช้ทั้งสารไล่แมลงและครีมกันแดดพร้อมกัน ให้ทาสารไล่แมลงหลังจากทาครีมกันแดดแล้ว

การป้องกันการแพร่กระจายของยุง

1. ป้องกันไม่ให้น้ำขัง
    - เปลี่ยนน้ำในแจกันสัปดาห์ละครั้ง
    - หลีกเลี่ยงการใช้จานรองใต้กระถางดอกไม้
    - ปิดฝาภาชนะใส่น้ำต่าง ๆ ให้แน่น
    - ตรวจสอบให้แน่ใจว่าถาดรองน้ำหยดของเครื่องปรับอากาศไม่มีน้ำขังอยู่
    - นำกระป๋องและขวดที่ใช้แล้วทั้งหมดทิ้งลงในถังขยะที่มีฝาปิด
2. ควบคุมพาหะนำโรคและแหล่งเพาะพันธุ์ยุง
    - จัดเก็บอาหารและกำจัดขยะอย่างเหมาะสม

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันการเพาะพันธุ์ยุง โปรดไปที่เว็บไซต์ของ กระทรวงสุขอนามัยด้านอาหารและสิ่งแวดล้อม (FEHD) ได้
ที่ http://www.fehd.gov.hk/english/pestcontrol/handbook_prev_mos_breeding.html

คำแนะนำสำหรับนักเดินทาง

1. ใช้มาตรการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกยุงกัด สำหรับเด็กที่เดินทางไปยังประเทศหรือพื้นที่ที่มีโรคติดต่อจากยุงระบาดอยู่หรือเป็นโรคประจำถิ่นนั้น ๆ และมีความเสี่ยงต่อการสัมผัสโรค เด็กอายุ 2 เดือนขึ้นไปสามารถใช้สารไล่แมลงที่มีส่วนผสมของ DEET ที่มีความเข้มข้นของ DEET สูงสุด 30% ได้ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สารไล่แมลงและประเด็นสำคัญที่ควรปฏิบัติตาม โปรดดูที่ 'เคล็ดลับการใช้สารไล่แมลง'
2. หากเดินทางไปยังพื้นที่หรือประเทศที่ได้รับผลกระทบจากโรคนี้ ควรปรึกษาแพทย์อย่างน้อย 6 สัปดาห์ก่อนการเดินทาง และต้องมีมาตรการป้องกันเพิ่มเติมเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกยุงกัด
3. หากเดินทางในพื้นที่ชนบทที่มีการระบาดของโรคนี้ ควรพกมุ้งแบบพกพาและทาเพอร์เมทริน (สารกำจัดแมลง) โดยไม่ควรใช้เพอร์เมทรินกับผิวหนัง หากรู้สึกไม่สบายให้รีบไปพบแพทย์ทันที
4. จากกรณีศึกษาทางวิทยาศาสตร์แสดงให้เห็นว่าผู้ติดเชื้อสามารถแพร่เชื้อไวรัสไปยังยุงผ่านทางยุงที่มากัดได้ แม้ว่าจะกัดในขณะที่ไม่มีอาการหรือก่อนที่จะเริ่มมีอาการ ซึ่งนำไปสู่การแพร่กระจายของโรคต่อไป ดังนั้น ผู้เดินทางกลับจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโรคนี้ควรใช้สารไล่แมลงติดต่อกันอย่างน้อย 14 วัน หลังจากเดินทางมาถึงเพื่อป้องกันการถูกยุงกัด หากรู้สึกไม่สบาย เช่น มีไข้ ควรรีบไปพบแพทย์ทันทีและแจ้งรายละเอียดการเดินทางให้แพทย์ทราบอย่างครบถ้วน

สำหรับข้อมูลสุขภาพเพิ่มเติมโปรดไปที่เว็บไซต์ www.chp.gov.hk ของศูนย์คุ้มครองสุขภาพ

ฉบับแปลมีไว้เพื่อการอ้างอิงเท่านั้น ในกรณีที่มีความแตกต่างระหว่างฉบับแปลและฉบับภาษาอังกฤษ ให้ยึดฉบับภาษาอังกฤษเป็นหลัก

Translated version is for reference only. In case of discrepancies between translated version and English version, English version shall prevail.

แก้ไขเมื่อ 16 กรกฎาคม 2025 (Revised in 16 July 2025)